

สำนักสนับสนุน สุขภาวะชุมชน

ร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

การทำงานของเรา

สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน หรือสำนัก 3 เป็นหนึ่งในหน่วยงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. อยู่ภายใต้แผนที่ 6 แผนสุขภาวะชุมชน สำนัก 3 ยึด 2 หลักการในการแปลงการดำเนินงานของแผนสุขภาวะชุมชนสู่ปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพ คือ ใช้พื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา (Area-Based Development-ABD) และคำนึงถึงสุขภาพในทุกนโยบายของชุมชนท้องถิ่น (Health in All Policies-HiAP)

เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ โดยการสนับสนุนของสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน อันได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันวิชาการ องค์กรชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม ครอบคลุมพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกว่า 2,000 แห่งที่มีความพร้อมในการพัฒนาสุขภาวะชุมชนท้องถิ่นและบูรณาการเข้าสู่งานประจำ ใช้ทุนและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการจัดการพื้นที่ ให้มีขีดความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อสุขภาวะชุมชน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ “ชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่” “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง” “ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง”

สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน ทำงานร่วมกับภาคีร่วมพัฒนาในพื้นที่และกำหนดเป้าหมายเดียวกันเพื่อ **“ร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่”** ที่เน้นการสานพลังทุนทางสังคมของพื้นที่ในการจัดการตนเองและสนับสนุนขบวนการร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่

สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน ได้ออกแบบแนวทางการดำเนินงานที่เน้นเรื่องของการมีส่วนร่วมทั้งของคณะกรรมการบริหารแผน ภาควิทยาศาสตร์ และกลไกสนับสนุนการทำงานพื้นที่ ประกอบด้วย 3 กลไกขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับแผนจนถึงระดับโครงการ ดังนี้

1. กลไกการขับเคลื่อนระดับแผน เป็นกลไกที่กำกับดูแลโดยคณะกรรมการบริหารแผน คณะที่ 3 ในการกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานของแผนสุขภาวะชุมชน รวมถึงกำกับและร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่อเรื่องที่มีความจำเป็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและพิจารณาแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการกำกับทิศทางของแผนสุขภาวะชุมชน

ยุทธศาสตร์ S-2I

S

Systematization
การจัดการพื้นที่

รู้จักและเข้าใจพื้นที่ตนเอง
ใช้ทุนและศักยภาพมีเครื่องมือ
ในการพัฒนาคน-กลไก-ข้อมูล

I

Innovative creation
การสร้างและพัฒนา
นวัตกรรมชุมชน

พัฒนาแนวทางและวิธีการใหม่
นำความคิดและหลักการใหม่มา
ใช้กำหนดแนวทางการพัฒนา

I

Integration and Collaboration
การบูรณาการภายในชุมชนท้องถิ่น
และร่วมมือกับหน่วยงานสนับสนุน
จากภายนอก

พัฒนาศักยภาพคนทำงาน
จัดการเรียนรู้ร่วมกัน
นำประสบการณ์บูรณาการเข้าสู่งาน
ปกติขององค์กร
สร้างความร่วมมือกับภาคยุทธศาสตร์

แผนสุขภาวะชุมชนใช้ “ยุทธศาสตร์สามสร้างยกกำลังสาม” อันประกอบด้วย สร้างการเรียนรู้ สร้างความเป็นพลเมือง และสร้างผลกระทบ มาต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2555 จนปัจจุบันได้ทบทวนการดำเนินงานร่วมกับภาคีร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ และสรุปเป็น “ยุทธศาสตร์ S-2I” ซึ่งเป็นการหนุนเสริม “ยุทธศาสตร์สามพลัง” ภาพรวมของ สสส. คือ พลังทางปัญญา พลังทางสังคม และพลังนโยบาย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการพื้นที่ (S-Systematization)

จัดระบบการจัดการในพื้นที่ครอบคลุมทุกด้านเพื่อให้รู้จักและเข้าใจพื้นที่ตนเองอย่างเป็นขั้นตอนสามารถใช้ทุนทางสังคมและศักยภาพภายในชุมชนของตนเองเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสุขภาวะชุมชน ผ่านกิจกรรมเชิงยุทธศาสตร์ 3 กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย 1) การพัฒนาระบบข้อมูล 2) การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนท้องถิ่นและคนทำงาน และ 3) การจัดการความรู้และติดตามประเมินผล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างและพัฒนา นวัตกรรมชุมชน (I-Innovative creation) กระตุ้นให้กลุ่มทางสังคมหรือองค์กรในพื้นที่ได้พัฒนาแนวทางและวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนา รวมไปถึงการนำความคิดหรือหลักการใหม่มาใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาในพื้นที่โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการรณรงค์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบูรณาการภายในชุมชนท้องถิ่นและร่วมมือกับหน่วยงานสนับสนุนจากภายนอก (I- Integration and Collaboration) ผ่านหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพคนทำงานและการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในพื้นที่และข้ามพื้นที่ เพื่อนำใช้ประสบการณ์การบูรณาการเข้าสู่ระบบการทำงานปกติขององค์กร มีการทำงานร่วมมือกับทุกฝ่ายในพื้นที่ รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับภาคยุทธศาสตร์

แนวทางการบริหารจัดการ ของแผนสุขภาวะชุมชน

2. กลไกการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ เป็นกลไกที่สนับสนุนวิชาการ อำนวยการ พัฒนาศักยภาพ พัฒนาเครื่องมือ และคู่มือ สนับสนุนการดำเนินงานตามทิศทางและแนวทางในการดำเนินงานของแผนสุขภาวะชุมชน

3. กลไกสนับสนุนการพัฒนาและบูรณาการ เป็นกลไกกลางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแผน บูรณาการการทำงานกับภาคีเชิงยุทธศาสตร์ เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมการพัฒนาชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นต้น รวมถึงสร้างความร่วมมือกับสถาบันวิชาการทั้งในและต่างประเทศ สนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

โดยทั้ง 3 กลไก ทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอันส่งผลต่อการสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาแบบองค์รวม

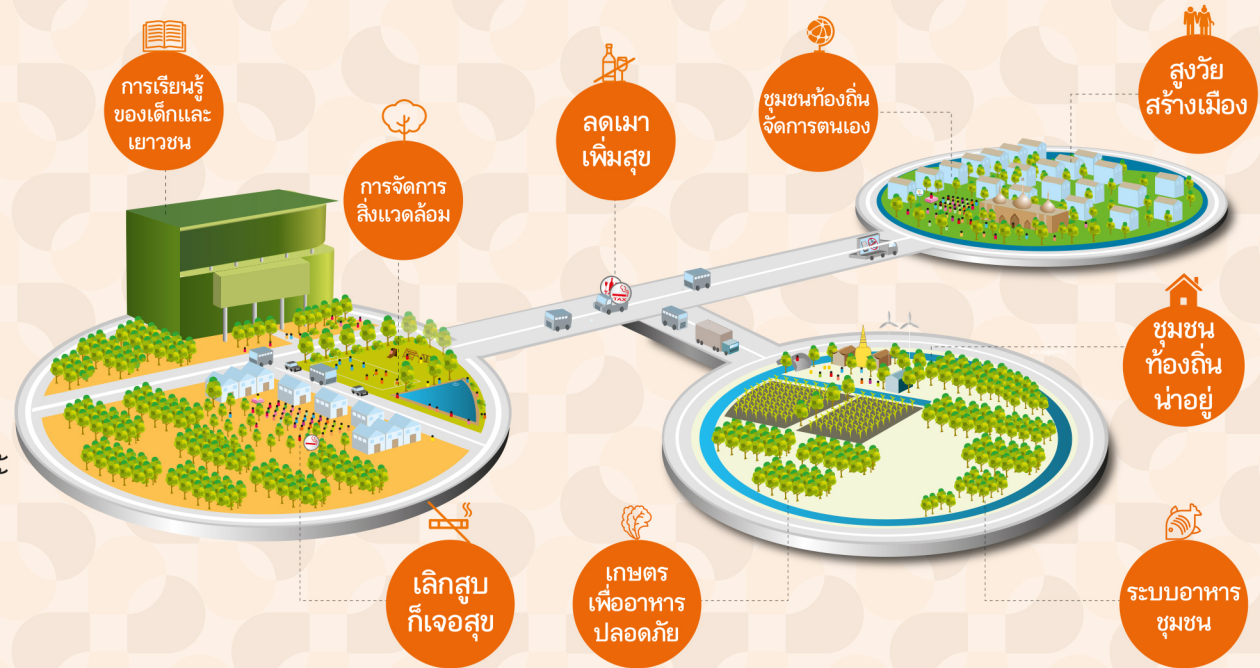
เป้าหมาย การทำงานของสำนัก

สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน มีเป้าหมายสูงสุด
เพื่อให้เกิดชุมชนน่าอยู่ ตำบลน่าอยู่ จังหวัดน่าอยู่
และประเทศไทยน่าอยู่ โดยขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
8 ด้าน ครอบคลุม 13 กลุ่มประชากร

- 1) ด้านการบริหารจัดการท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม
- 2) ด้านการจัดสวัสดิการสังคมโดยชุมชน
- 3) ด้านการเกษตรกรรมยั่งยืน
- 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5) ด้านการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน
- 6) ด้านการดูแลสุขภาพชุมชนโดยชุมชน
- 7) ด้านการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน
- 8) การลงทุนด้านสุขภาพของชุมชน

13 กลุ่มประชากร 1) เด็ก 0-3 ปี 2) เด็ก 3-5 ปี 3) เด็ก 6-12 ปี
4) เด็กและเยาวชน 5) หญิงตั้งครรภ์ 6) วัยทำงาน 7) ผู้สูงอายุ
8) ผู้ติดเชื้อ 9) ผู้ป่วยจิตเวช 10) ผู้ป่วยเรื้อรัง 11) ผู้ต้องการความ
ช่วยเหลือ 12) คนพิการ 13) ผู้ป่วยระยะสุดท้าย

นำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งและสามารถจัดการตนเองและปรับตัวได้
พร้อมรับมือกับประเด็นด้านนโยบายความท้าทาย การเปลี่ยนแปลง
ต่างๆ อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การเข้าสู่สังคมสูงวัย
พหุมิติ ยุทธศาสตร์ชาติ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร
และความเป็นเมือง รวมถึงวิกฤตจากโรคระบาด

คุณลักษณะของชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ 7 ประการ

- 1 สร้างการเรียนรู้ มีกระบวนการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจ
ร่วมกัน
- 2 มีองค์กรที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาและ
พัฒนาครอบคลุมทุกด้าน
- 3 สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- 4 สร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมแก้ปัญหาและพัฒนา
- 5 สามารถระดมเงินและทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา
- 6 มีข้อตกลงและกติกาของชุมชน
- 7 สร้างความร่วมมือกับองค์กร หน่วยงานภายในและภายนอก
พื้นที่ได้

รู้จัก สสส. เพราะ 2 ใน 3 ของโรคที่เกิดขึ้นล้วนมาจากปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม หลักการทำงานของ สสส.จึงมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยหลักปัจจัยทางสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health*) เพื่อมุ่งสร้างสุขภาพที่ครอบคลุมทั้งกาย ใจ สังคม ปัญญาให้คนไทยอย่างยั่งยืน ผ่าน 15 แผน ด้วยวิธีการทำงาน ดังนี้

ลดปัจจัยเสี่ยงหลัก

- แผนควบคุมยาสูบ
- แผนควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติด
- แผนจัดการความปลอดภัยทางถนนและภัยพิบัติ
- แผนส่งเสริมกิจกรรมทางกาย
- แผนอาหารเพื่อสุขภาพ

พัฒนาต้นแบบสุขภาพ

- แผนสุขภาพชุมชน
- แผนสร้างเสริมสุขภาพในองค์กร

ขยายโอกาสในการสร้างนวัตกรรม

- แผนสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรมสุขภาพ

พัฒนากระบวนการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอื่นๆ

- แผนควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ
- แผนสุขภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- แผนสุขภาพประชากรกลุ่มเฉพาะ

สร้างความตื่นตัวและค่านิยมใหม่ในสังคม

- แผนระบบสื่อและวิถีสุขภาพทางปัญญา
- แผนสร้างเสริมความเข้าใจสุขภาพ

ส่งเสริมสมรรถนะของระบบสุขภาพและบริการสุขภาพ

- แผนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพผ่านระบบบริการสุขภาพ
- แผนพัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

สนใจร่วมเป็นส่วนหนึ่งในงาน
สร้างเสริมสุขภาพกับเรา

ติดต่อ สำนักสนับสนุนสุขภาพ
ชุมชน (สำนัก3)
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาพ

เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี
แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร
กรุงเทพ 10120

โทรศัพท์ 02-343-1500
โทรสาร 02-343-1501
www.thaihealth.or.th

อ้างอิง *เซอร์ ไมเคิล กิเดียน มาร์มอต ผู้มีบทบาทสำคัญขององค์การอนามัยโลกในการแก้ปัญหาด้วยหลักปัจจัยทางสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health) ด้วยการประเมินปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคมเพื่อป้องกันโรคและการสร้างเสริมศักยภาพของคนอย่างยั่งยืน